

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

*Соглиқни сақлаш вазирлиги
Тошкент Тиббиёт Академияси
Мирзо Улугбек номидаги
Ўзбекистон Миллий Университети*

ИНТЕЛЛЕКТУАЛ САЛОҲИЯТ- ТАРАҚҚИЁТ МЕЗОНИ

илмий мақолалар тўплами
11-сон

ТОШКЕНТ-2017

ахлоққа зид таъсир кўрсатиши табиийдир. Иккинчидан, кўп ҳолларда бундай оналар қаровсиз қолган ўз фарзандларининг тарбияси билан асло шуғулланмай қўядилар.

Педагогика жихатдан уз холига ташлаб қуйилган укувчилар оилаларининг энг катта группаси бу туртинчи группадир. Бу группа ана шундай оилаларнинг асосий, энг кўп қисмини ташкил этади. Булар ўз фарзандларининг тарбияси билан шуғулланмайдиган ота-оналардир. Уларнинг “формуласи” шундай: “Биз болаларимизни макатбга (билим юртига) топширдик, уларни ана ўша ерда тарбиялайверишсин!”- дейишади. Ушбу группадаги оилаларни яна учта анча аниқ ва типик тарздаги кичик группачаларга бўлиш мумкин: 1) юқорида кўрсатиб ўтилган учинчи мансуб белгилар мавжуд бўлган кишилар (ахлоқсиз ота-оналар); 2) болалар тарбияси билан шуғулланиб ўз жонини қойишини истамайдиган ота-оналар; 3) ўз ишида ниҳоятда банд бўлганлиги ҳамда бола тарбиясига етарли даражада эътибор бериш имкониятига эга бўлмаган ёлғиз оналар ушбу кичик группадаги кишиларнинг кўпроқ қисмини ташкил этади. Мана шу кичик группадаги оилаларда болалар ва ўсмирлар муқарар равишда назоратсиз қолдилар ва уларнинг кўпчилиги педогогик жихатдан ўз холига ташлаб қўйилган болаларга айланиб кетади.

Педогогик жихатдан ўз холига ташлаб қўйилган ўсмирларнинг юқорида айтганимиздек, асосий қисмини ташкил этувчи назоратсиз қолган ўқувчилар билан олиб бориладиган ишлар алоҳида эътибор беришни тақозо этади. Аслини олганда, болалар билим юртидан ташқарида ўз холига ташлаб қўйилган ҳамда ҳеч қандай ташкилий равишда ижобий тарбиявий таъсирга дуч келмаган бўладилар. Шунинг учун тарбиявий таъсир тадбирлари қуйидаги йўналишда бўлмоғи керак: ўқувчининг кундалик режими тўғрисида, унинг моддий ва маънавий таъминоти тўғрисида, саломатлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш зарур; чекиш, спиртли ичимликларни ичиш, жинсий масалаларга ортиқ даражада қизиқиш сингари ярамас одатларга қарши кураш олиб бориш алоҳида эътиборни талаб қилади; ўқувчилар шахсан ким билан кўпроқ алоқада бўлишларини ўрганиш, ҳар бир ўқувчини ўқувчилар коллективининг ҳаёти ва фаолиятида қатнашишини таъминлаш лозим; ўқувчини бўш вақтини ўтказишнинг ташкилий формаларга жалб қилиш зарур. Бундай иш мазмуни ва методлари тўғрисида юқорида айтиб ўтилган эди.

Ота-оналари спиртли ичимликларни ҳаддан ташқари кўп ичадиган ва худди шу сабабдан кўпинча бундай ярамас одатга вояга етмаган болаларни ҳам ўрганадиган оилаларда олиб бориладиган ишлар алоҳида эътибор берилишини талаб қилади. Ўқувчилар билан ҳам, уларнинг ота-оналари билан ҳам бу соҳадаги тарбиявий ишлар уч йўналишда: медик-физиологик,

социал педогогик ҳамда ҳуқуқий қонун-қоидалар йўналишида олиб борилиши керак.

Дивант ҳулқ — авторни юзага келишида оила типларининг ўрни Ўзбекистонда ҳар бир оилада тарбия топаётган фарзандларнинг ахлоқий қомиллигини таъминлаш борасида изчил сиёсат олиб бормоқда. Давлатимиз биринчи раҳбари И.А.Каримов бошчилигида ҳукуматимизнинг оила мустаҳкамлигини-таъминлаш, унинг ижтимоий ҳқмда тарбиявий функцияларини амалга ошириш имкониятларини кенгайтириш, айниқса оиланинг фарзандлар тарбиясидаги нуфўзини оширишга қўмаклашиши, мамлакатимизда оила ва никоҳ муносабатларининг қадрият сифатида эътироф этилишини таъминламоқда. Жумладан, Президентимизнинг 2004 йил 25 майда имзоланган Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитасини қўллаб-қувватлашга чора-тадбирлар тўғрисидаги ҳамда “Ёш оилаларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 2007 йил 18 майда имзоланган Фармонлари бунинг яққол долили бўлиб, унда давлатимизнинг тўлиқ оила ва унда камол топиладиган жисмонан соғлом, маънан етук фарзандлар тарбиясидан манфаатдорлиги, бунда энг аввало, фарзандларнинг ҳақ-ҳуқуқлари таъминланиши таъкидланган.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, амалга оширилаётган ижобий саъй-ҳаракатларга қарамай, юримизда фарзандлари ота ва она бағрида тўлақонли камолга етаётган оиласи яъни тўлиқ оилалар қаторига нотўлиқ мақомини олган оилалар ҳам йўқ эмас. Психологияда ота-онасидан бири ёки умуман фарзанд бўлмаган оилани нотўлиқ оила, деб таърифланади. Нотўлиқ оила ва унинг атрофида, айниқса, бизнинг менталитетимизда турфа хил фикрлар борки уларнинг аксарияти бундай оилада фарзандлар тарбиясига салбий таъсир кўрсатиши мумкин бўлган омиллар ҳақида гап кетади.

Gul Du Pedagogika fakulteti
2-bosqich talabasi
G'aniyeva Maftuna

Yuksak intellektual salohiyatli yoshlarni tarbiyalashning asosiy
yo'nalishlari.

Yoshlarning intellektual salohiyati va bilimi haqida qayg'urish allaqachon davlat siyosati darajasiga aylangani sir emas. Jamiyatning tayanchi, hal qiluvchi kuchi yoshlarga berilayotgan e'tiborda katta mohiyat kasb etmoqda. Yuksak

intellektual salohiyatga ega bo'lgan, zamonaviy axborot texnologiyalarini puxta egallagan, professional kasb mahorati, malakaviy bilim, mustaqil fikrlash asosida ish yurita oladigan va jahon andozalariga javob beradigan mutaxassis-kadrlarni tayyorlash ta'lim-tarbiya sohasidagi islohotlarning bosh maqsadidir.

Mamlakatimizda sog'lom va barkamol avlodni tarbiyalash, yoshlarning o'z ijodiy va intellektual salohiyatini ro'yobga chiqarishi hamda ularni XXI asr talablariga to'liq javob beradigan har tomonlama rivojlangan shahslar etib voyaga yetkazish uchun zarur shart-sharoitlar va imkoniyatlarni yaratish bo'yicha keng ko'lamli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Bugungi kunda yuksak intellektual salohiyatli barkamol avlodni o'tkir zehni, keng tafakkurli qilib tayyorlash jarayonida amalga oshirilayotgan islohotlar mustaqil respublikamizning iqtisodiy, ma'naviy – ma'rifiy ehtiyojlaridan kelib chiqmoqda. O'zining insoniy fazilatlariga, yuksak ma'naviyatli, barkamol avlodiga ega bo'lgan xalq hech qachon hech kimga qaram bo'lmaydi.

Birinci prezidentimiz Islom Karimov yoshlarning ta'lim-tarbiyasi va professional tayyorgarlik darajasi bizning kelajagimizni, demokratik va iqtisodiy taraqqiyotimizning taqdirini hal etishini doimo ta'kidlab kelar edilar. Shu ma'noda yoshlarga mamlakatimizni isloh etish va yangilash bo'yicha belgilab olgan yuksak maqsadlarimizga erishish yo'lida hal qiluvchi kuch, tayanch va suyanch sifatida qaralmoqda. Bugungi kunda yoshlarimizni intellektual salohiyatini o'stirish, barkamol inson qilib tarbiyalashda jamiyatimizni barcha kuchlari birdek mas'uldirlar.

Barkamol inson – o'zida ma'naviy-axloqiy hislatlar majmuini mujassamlashtirgan, jamiyatda o'zligini va o'z qobiliyatini har tomonlama namoyon eta oladigan, ma'rifatli, dunyoviy bilimlarni mukammal egallagan, yuksak iste'dodli va intellektual salohiyatga ega bo'lgan ma'naviy jihatdan yetuk, axloqan pok, jismonan sog'lom, hayot go'zalliklarini his eta oladigan ijodkor shaxsdir. Ta'limni insonparvarlashtirish deganda yosh avlodda boy estetik hissiyot, yuksak ma'naviyat, madaniy va ijodiy tafakkurni shakllantirish va har tomonlama rivojlangan shaxsni tarbiyalashning ustuvor yo'nalishlarini o'z ichiga olgan ta'lim-tarbiya dasturlarini takomillashtirish nazarda tutiladi. Bunda, ta'lim oluvchida mustaqil shaxsni tarbiyalash, unda bilim olish madaniyatini shakllantirish, shaxsiy va ijtimoiy faolligini oshirish, mustaqil fikrlash hamda shaxsiy g'urur, ishonch kabi hislatlarni hosil qilishga alohida e'tibor berilishi kerak.

Talaba-yoshlarda insonparvarlik fazilatlarini, eng avvalo ularning o'zidan katta yoshdagilar – ota-ona, yaqinlari, o'qituvchilar va boshqalar bilan bo'lgan munosabatlari orqali shakllanib, so'ng tengqurlari bilan munosabatlarda takomillashadi. Shu ma'noda insonparvarlik shaxs ta'rifi va tavsifining bosh mezonini sifatida, uning shaxs ruhiyatida vujudga kelish, shakllanish va

taraqqiy etish jarayonlari va qonuniyatlarini o'rganish yoshlarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashda, ularning har tomonlama uyg'un taraqqiy etishlarini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Bu o'rinda uzluksiz ta'limni ham insonparvarlashtirish muhim vazifadir. Barkamol shaxsni voyaga yetkazish ijtimoiy-madaniy qadriyatlarini insonning ijtimoiy intizomi va uning ixtisoslik bo'yicha mehnat faoliyatining ajralmas va tabiiy belgilariga, xususiyatlariga aylashtirishdan iborat bo'lib, bo'lajak mutaxassisning insonparvarlik sifat va fazilatlarining ustuvor bo'lishini ta'minlashga qaratiladi. Tarbiyaviy ishlar rejalari gumanitar turkumdagi fanlarning, shu jumladan, ijtimoiy-iqtisodiy fanlarning insonparvarlik xususiyatlaridan ham ta'lim-tarbiya jarayonlarida unumli va samarali foydalanishni keng yo'lga qo'yish bilan birga, bu turkumga kirmagan fanlar, ya'ni fizika, kimyo, biologiya, matematika, shuningdek, texnika fanlari va umuman ta'lim tizimida o'tiladigan barcha fanlarning ham tarbiyaviy tamoyillariga, insonning ma'naviy-ahloqiy ruhiy jihatdan takomillashtirish imkoniyatlariga alohida ahamiyat va e'tibor qaratishni, ularning insonparvarlik xususiyatlarini kengroq ochib, tahlil etib ko'rsatib berishni, talaba yoshlarni o'qitish orqali ma'naviy-ruhiy jihatdan ham tarbiyalashni maqsad qilib qo'yadi.

O'quv dasturlarining, darslik va qo'llanmalarining yangi avlodini yaratishda ta'limning texnik vositalaridan foydalanishda, ular uchun maxsus o'quv dasturlari tayyorlashda ta'limni gumanitarlashtirishning mana shu tomonlariga, ya'ni yosh mutaxassislarning ma'naviy-ahloqiy jihatdan barkamol shaxs sifatida takomillashuvida har bir fanning ishtirokini eng yuqori darajada ta'minlashga katta e'tibor berilishi zarur.

Hozirgi kun fan, madaniyat va ta'lim sohalarida ham katta o'zgarishlar amalga oshirilmoqda, islohotlarning sur'atlari tobora jadallashmoqda. Biroq axborotlar asri talablariga muvofiq o'zgarayotgan hayotimiz ehtiyojlari jamiyat oldiga yangidan-yangi vazifalarni ko'ndalang qilib qo'ymoqda. Shaxsning ma'naviy, ruhiy kamoloti ta'minlanmasa, jamiyatning moddiy-texnik taraqqiyoti bir tomonlamba bo'ladi va kutilgan natijani bermaydi. Ruhiy ibtido yoshlar qalbini yuksak madaniyat va axloqiy fazilatlar bilan boyitishga, ularning umuman millatning ruhiy-ma'naviy rostanishiga yordam berishi kerak.

Barcha talaba-ta'lim oluvchilarni Respublikamizning tarixiy shaharlariga, diqqatga sazovor joylariga muntazam ravishda sayohatlar uyushtirib turish, muzeylarga, ko'rgazmalarga, teatrlarga, konsertlarga maxsus jadval tuzib ommaviy ravishda olib borish, ta'lim muassasalarida ularning mehnat va urush faxriylari bilan, zamonamiz qahramonlari bilan, san'atkorlar, shoir-yozuvchilar, shifokorlar, huquq-tartibot idoralarining mas'ul xodimlari, mahalla oqsoqollari, ota-onalar bilan davra suhbatlarini, uchrashuvlar tashkil

etish-bular hammasi yoshlarda milliy iftixor, vatanparvarlik tuyg'ularini tarbiyalash bilan birga ularning dunyoqarashini yanada kengaytirishga, boyitishga umuminsoniy saviyasini oshirishga yordam beradi. O'quv yurtlarida talabalarning qiziqishlari bo'yicha tashkil etilgan turli xil to'garaklar, klublar, sport seksiyalari, kasb-hunar sexlari ham talaba-yoshlarning uyg'un rivoji uchun yaratilayotgan sharoitlardandir. Barkamol shaxs tarbiyasi – shaxsni ma'naviy-ahloqiy shakllantirish, Vatan mustaqilligi mustahkamlash, jamiyat va davlat manfaatlariga xizmat qiluvchi, intellektual salohiyatli, erkin fikrlovchi shaxslarni tarbiyalashga qaratilgan tarbiyaviy jarayonlar majmuasidir. Ma'naviy-ahloqiy tarbiyaning asosiy maqsadi – Davlat va jamiyatga xizmat qiluvchi, Vatanga fidoiy, ahloqiy barkamol intellektual kadrlarni tarbiyalab voyaga yetkazishdir.

Barkamol shaxsni tarbiyalashning asosiy yo'nalishlari Tarbiyaviy jarayonni ta'lim muassasasida shakllantirishda muhitni qayta shakllantirish va rivojlantirishni, «oila-ta'lim muassasasi-mahalla» hamda «tarbiya-muhit» uzviylikining mazmun va mohiyatan birligini mustahkam asoslarda ta'minlash kerak. Buning uchun milliy ma'naviyat tushunchasi, shaxs ma'naviyati va umuminsoniy qadriyatlar haqida batafsil ma'lumotga ega bo'lmog'imiz zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. M. X. Toxtaxodjayeve Pedagogika nazariyasi va tarixi. Toshkent-2010
2. I. A. Karimov Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. T Ma'naviyat -2008
3. I. A. Karimov Barkamol avlod orzusi. -T: O'zbekiston, 2001.
4. Xalq so'zi 2007 yil 19 may

**Б.М.Ботиров, Тошкент тиббиёт академияси
психология фанлари номзоди**

**Б.Тўракулов, Тошкент тиббиёт академияси
Тиббий педагогика факультети, 2-курс талабаси**

Бадий ижод ва психоанализ

Бадий ижоднинг психоаналитик таҳлили ўзи нима? Мазкур саволга – у ёки бу даражада – турли муаллифлар жавоб беришга ҳаракат қилиб кўрган (З.Фрейд, К.Юнг, Л.Виготский ва х). “Ижодий жараён мусаввир хулқидир. – дейди Григорьев – ижодий жараён вазифаси мусаввирнинг ошкора, ва, аксариятда яширин, “онгсиз” ҳаётга бўлган муносабатини, ниятини ифода этишдир. Бу – алоҳида табиатга эга мусаввир хулқидир. Мусаввир ўзининг ҳаётга бўлган муносабатини тўғридан-тўғри ва бевосита эмас,

балки бадий белгилар – образлар, рамзлар, ритм ва х. орқали намоён қилади. Кундузги сиқиб чиқарилган ўй-фикрларнинг тушларда рамзлар орқали бостириб келгани каби, бадий асардаги рамзлар ортида ҳам мусаввирнинг нияти аксланади....Дейиш мумкинки, ҳар қандай бадий асар инсоннинг хулқи нозик усуллар ёрдамида никобланган сирли тасвирга ўхшайди”[2, 336].

“....Санъат негизда – аниқлик киритгандай бўлади Л.Виготский –, тушга айланиш учун “пишиб ўтиб кетган”, бироқ патоген омилга айланиб улгурмаган зиддият ётадиган невроз ва туш ўртасидаги ҳосила ётади....бунда санъат мусаввир учун терапевтик даво бўлса, томошабин учун – неврозга йўлиқмасдан онгсизлик билан содир бўлаётган зиддиятни бартараф этиш воситасига айланади”[1, 349].

И.Нейфельд: “Ўз фантазияларидаги рамзлар орқали ёзувчи ўз ғайришуурийнинг турли йўналишларини очиқ беради” – деб таъкидлайди [5, 176].

Биз мазкур муаммо доирасидаги олинган хулосаларни тизимга солишга ҳаракат қиламиз. Шу билан бирга ўз қарашимизни ҳам ифодалаймиз.

Жавоб, қанчалар ғалати туюлмасин, бадий ижод, унинг вужудга келиш имкониятлари тўғрисидаги қарашлардан келиб чиқади.

Қатор талқинотчилар томонидан кузатиб қайд этилганидек бадий ижод индивиднинг ички кечинмаларига муштаракдир. Унинг психикаси, мазмуни ифодасидир. Бундан ташқари ижод бирламчи майллар ётган хоҳишларнинг қондирилиши ҳам. З.Фрейд томонидан кашф этилган филогенетик схемалар ва К.Юнг томонидан кашф этилган жамоавий онгсизликдан келиб чиқадики, бирламчи хоҳишлар қондирилиши нафақат унинг ибтидоий табиатига, балки шахвоний майлларни ошкора намоён қилиш уятли ва номақбул бўлган ибтидоий даврлар кечинмаларига ҳам хосдир. “Унга - дейди Фрейд одам фантазиялари ҳақида сўз юритар экан - (одамга) вақти-вақти билан гоҳи лаззатталаб ҳайвон, гоҳи оқил мавжудотга айланиш ёқади”[3, 118].

Бадий ижоднинг пайдо бўлиш негизда жароҳат ётади. Психик (руҳий) жароҳат. Шунинг учун ҳам бадий ижод – қалб изтироблари, одам изтироблари пировард натижасидир; индивиднинг неврозлари ва психозлари сублимациясининг оқибатидир. Касалликдан қочишнинг ўзига хос кўринишидир.

Нима учун барча замонларда бадий ижодга, унинг пайдо бўлишига эътибор катта бўлганлиги муаммоси, мазкур эҳтиёж бадий асарнинг бевосита қиймати тўғрисидаги фикрдан анча илгарилаб кетганлиги шу сабаб ойдинлашади.

Шунинг учун ҳам у ёки бу муаллиф асарининг мазмунини тушунтириш

Qamardinov Nuriddin	МАКТАБДА О'QUVCHILARIGA	
МАТЕМАТИКА FANINI O'QITISHDA	KOMPYUTER O'YINLARIDAN	
FOYDALANISH.....		205
М.А. Азизова	ДИНИЙ МУТААСИБЛИК – ЖАМИЯТ ТАРАҚҚИЁТИГА	
ТАЪСИР ЭТУВЧИ ОМИЛ.....		207
Арифханов Б.А	Толерантность как фактор межнационального мира и	
стабильности в Узбекистане.....		211
Бобоев „Наби Тоҳир	ОММАВИЙ МАДАНИЯТ ВА УНИНГ ЁШЛАР	
ДУНЁҚАРАШИГА САЛБИЙ ТАЪСИРИ.....		218
Зияев Ф.С	ВАТАНДОШЛАРИМИЗНИНГ ЖАХОН ТАМАДДУНИГА ҚЎШГАН	
ХИССАСИ.....		223
Бахтиёр ОМОНОВ	СОВЕТ ДАВРИ МОДЕРНИЗАЦИЯСИ: МУАММОЛАР	
ВА ВАЗИФАЛАР.....		228
D.S.Shirnova	AXBOROT INTEGRATSIYASI VA JAMIYAT	
TARAQQIYOTI.....		234
AKTAMOV	SHOHRUHBEK O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI	
KONSTITUTSIYASIDA YOSHLAR MASALASI.....		237
Ergashev Ma'ruf	Axborot xavfsizligiga asosiy tahditlar va ularni oldini olish yo'llari.....	240
Eshonqulov Navro'zbek	AXBOROT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH	
VOSITALARI.....		243
Rahimova Dilfuza, Yosinov Saidakbar	USING MACHINE LEARNING METHODS	
TO DETECT THREATS.....		250
Yosinov Saidakbar, Sodiqova Dilnoza	MA'LUMOTLARNING BUTUNLIGI	
TAMINLASH USULLARINING TAHLILI.....		257
Eshonqulov Navro'zbek, Yosinov Saidakbar	Dilshodi, AUTENTIFIKATSIYALASH	
USULLARINI TAHLILLASH.....		263
Karimova Iqbol, Yosinov Saidakbar	DIGITAL CERTIFICATE INFRASTRUCTURE	
FUNCTIONS AND TYPES.....		269
Mirzayeva Asila, Eshonqulov Navruzbek	DIGITAL SIGNATURE BASED ON	
ELLIPTIC CURVE.....		275
Yosinov Saidakbar, Eshonqulov Navro'zbek	ALOQA KANALLARIDA	
AXBOROTLARNI XAVFSIZ UZATISH USULLARINING TAHLILI.....		281
Хайдаров А Қадимги дунё мутафаккирлари ижтимоий-фалсафий меросида	геоснэсий қарашлар.....	287
Murodinova Nilufar, G'aniyeva Maftuna	Ta'lim jarayonida Interfaol metodlardan	
foydalanish samaradorligi.....		294
Н.Джухонова Курбоналиев Худоберди	Девиянт хулқ атворни юзага келишида	
оила типларининг ўрни.....		296
G'aniyeva Maftuna	Yuksak intellektual salohiyatli yoshlarni tarbiyalashning asosiy	
yo'nalishlari.....		299
Б.М.Ботиров, Б.Тўрақулов	Бадий ижод ва психоанализ.....	302
И.А.Узаков	Ижтимоий кадриятларни ўрганиш муаммолари.....	305
Б.М.Ботиров, С.М.Кадинова, Ш.Холмуродов	Бўлажак врачлар касбий ўзини-ўзи	
анишнинг шакллантириш педагогик фаолият максали сифатида.....		308
И.А.Узаков, А.Х.Ҳамидхўжаев	Педагог фаолияти самарадорлигига таъсир	
этувчи объектив ва субъектив омиллар хусусида.....		312
Шерматова Нодира	О ЗНАЧЕНИИ САМОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ДУХОВОГО	
ЛИЧНОСТИ.....		316

Zakirova G. S, Normuhamedova D.T	Teaching writing with the help of new	
technology.....		319
Жўрақулова Дилдора	Мобил телефонга тобеликнинг психологик	
сиятлари.....		хусу 322
Комилова Малохат	ИБН СИНОНИНГ ОБИ ҲАЁТ ҲАҚИДА ИЛМий	
ҚАРАШЛАРИ.....		328
Abdurahmonova M.T.	Adabiyot darslarida va mustaqil ishlarda interfaol usullardan	
foydalanish.....		331
Ирисова Шахноза	Сочни ўстирадиган кучли дорилар.....	334
Хикматуллаева Малика	АЁЛЛАР СОЛОМАТЛИГИНИ ЯХШИЛАШДА	
ЖИСМОНИЙ ТАРБИЯНИНГ ЎРНИ.....		336
С.Х.Хамдамова	Солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни ундиришнинг	
ташкилий-хуқуқий механизми.....		338
Adilbekov T.T	Organizmning sirli sandig'i.....	343
Antomiya va Fiziologiyasi	kafedresi, Seydaliyeva L.J Jinsiy xromosoma	
anomaliyalari turlari, kelib chiqish	sabablari va tashqi ko'rinishdagi	
oqibatlari.....		348
Зиямухамедова С.А	ДНК клонларини яратиш - фаннинг катта	
ютуги.....		352